

Een winter- en vroege voorjaars (bomen) wandeling in Volkstuinpark Klein Dantzig

Welkom op volkstuinpark Klein Dantzig, een kleine openbare oase in de Watergraafsmeer. Klein Dantzig, aanvankelijk veel groter, is opgericht in 1920. De bomen zijn iets jonger, ongeveer 70 jaar oud, waarschijnlijk omdat in de tweede wereldoorlog alle bomen voor brandstof gekapt werden.

Op deze wandeling hebben we vooral aandacht voor de in de winter groen blijvende bomen zoals sparren, dennen, coniferen, maar ook voor de kale bomen, die in dit jaargetijde opvallen door hun bloei zoals hazelaars (februari!), magnolia's met hun

uiltige knoppen, de lariksen met hun talloze dennenappeltjes. Ook bomen, die juist nu zonder blad opvallen zoals de berken met hun witte bast en fijne takken, de zuileik, de gingko biloba en de grote haagbeuk door hun vorm.

Naast de sparren, ceders en dennen staan er in de tuinen veel coniferen, vooral cypressen, thuja's en taxussen. Er is een grote variëteit aan vormen (kegel, bol, zuil of tot heg gesnoeid), aan kleur (blauwig of met geel erin) of qua bladvorm. Ook de streken waar ze oorspronkelijk van vandaan komen verschillen, hetgeen overigens ook geldt voor de andere naaldbomen. Sommige coniferen zijn moeilijk van elkaar te onderscheiden: de Californische cipres (*Chamaecyparis lawsonia*) lijkt wat betreft de bladvorm erg op de thuja (de 'levensboom'), de eerste heeft echter ronde kegeltjes en de tweede tulpvormige en rechtopstaande. De echte kenner kent ze ook zonder die kegels uit elkaar.

In het vroege voorjaar ziet u ook veel stinzeplanten.

We starten de wandeling bij de hoofdingang aan de Kamerlingh Onneslaan.

Op het voorterrein met de clubhuizen zien we nog één Canadese populier; er stonden er 9 maar de overige bomen werden in het voorjaar van 2019 gekapt omdat ze aan het einde van hun leven waren. Links aan de achterkant van het werkterrein staan twee watercypressen en op het middenperk 4 in de herfst rood kleurende amberbomen. Hierachter begint de sloot met aan weerskanten schietwilgen. Die elk jaar geknot worden. Vanaf de middensloot zijn er aan beide kanten smalle zijlaantjes met de tuinen. Deze lopen bijna allemaal dood op water, alleen het laantje Frankendael loopt via een bruggetje door in het park Frankendael.

De genoemde bomen kunt u goed vanuit de dwarslaantjes zien, dus ga niet de tuintjes in, dat is privé-terrein.

Start van de wandeling

We bezoeken eerst de 3 dwarslaantjes links van het water, daarna steken we de brug over naar de laantjes ter rechterzijde en we bekijken de laantjes vanaf ongeveer dat punt aan de rechterkant tot de Lindelaan. Alle dwarslaantjes hebben naambordjes, die verwijzen naar (oude) plekken in de Watergraafsmeer. De tuinen hebben allemaal nummers, deze staan soms op hekjes, of op de huisjes. Kijk op de plattegrond voor de tuinnummers.

1ste dwarslaantje links: Frankendael

Eerst zien we links het moeras met de bijenstraat. Aan het begin van het laantje achter tuin **96**: een zwarte els. Tuin **99**: een Californische cipres en daarachter bij de brug naar park Frankendael staan aan weerszijden 2 mooie fijnsparren met lange hangende kegels. In de tuin **99**: rechts daarvan een opvallende oude meerstammige jeneverbes (mogelijk een *Juniperus sabina Hicksii*). In tuin **100** wederom een *Juniperus sabina* en een ruwe berk. **102**: een kleine zwarte den (*Pinus nigra*). Tuin **103**:

een meerstammige fijnspar. **104** (op de hoek) twee opvallende berken, een prieelberk (*Betula pendula* Yonggii) en een smalle sierlijke berk waarvan de naam ons nog onbekend is.

Er staan op ons park een flink aantal berken. Deze boom is inheems en wijdverspreid op het noordelijk halfrond. Ze groeien snel, maar worden meestal niet erg oud. De schors werd veel gebruikt, bijvoorbeeld om dakspanen mee te maken. In de tweede wereldoorlog werden er liefdesbriefjes op geschreven!

2de dwarslaantje: Vergulde Eenhoorn

1ste tuin links: een Japanse esdoorn en een hoge wilg met witte katjes (*Salix*). **107**: een hoge tweestammige thuja met in de zomer een rambler (klimroos) erin. Tuin 109 een mooie jeneverbes als een parasol gesnoeid. Aan het einde van dit laantje rechts tuin **111**: een schitterende bamboe (soort onbekend). Tuin **113**: een krulhazelaar en een magnolia. In tuin **114** een Himalaya ceder (*Cedrus deodara*), een Libanon ceder en een Californische cypres. Tuin **115**: een zomereik (*Quercus robur*).

De zomereik in tuin 115 is een van de weinige in deze soort op het complex. Onze zomereiken stammen waarschijnlijk af van exemplaren uit Spanje en Italië. De eikels zijn belangrijk voedsel voor dieren, in zogenoemde mastjaren geeft een boom extra veel eikels. Het hout is erg hard, en daardoor zeer bruikbaar in de bouw (zowel binnen als buiten), wordt ook veel gebruikt voor parket. Als brandhout is het minder geschikt: "onder de brug bij Anke Franke, daar verkopen ze eikenhout, maar dat hout dat wil niet branden, mensen, mensen, wat verdriet, koop bij Anke Franke niet" (Oud-hollands liedje). Ecologische gezien hebben eiken erg veel te bieden, door alle insecten, dieren en planten die erop of ervan leven.

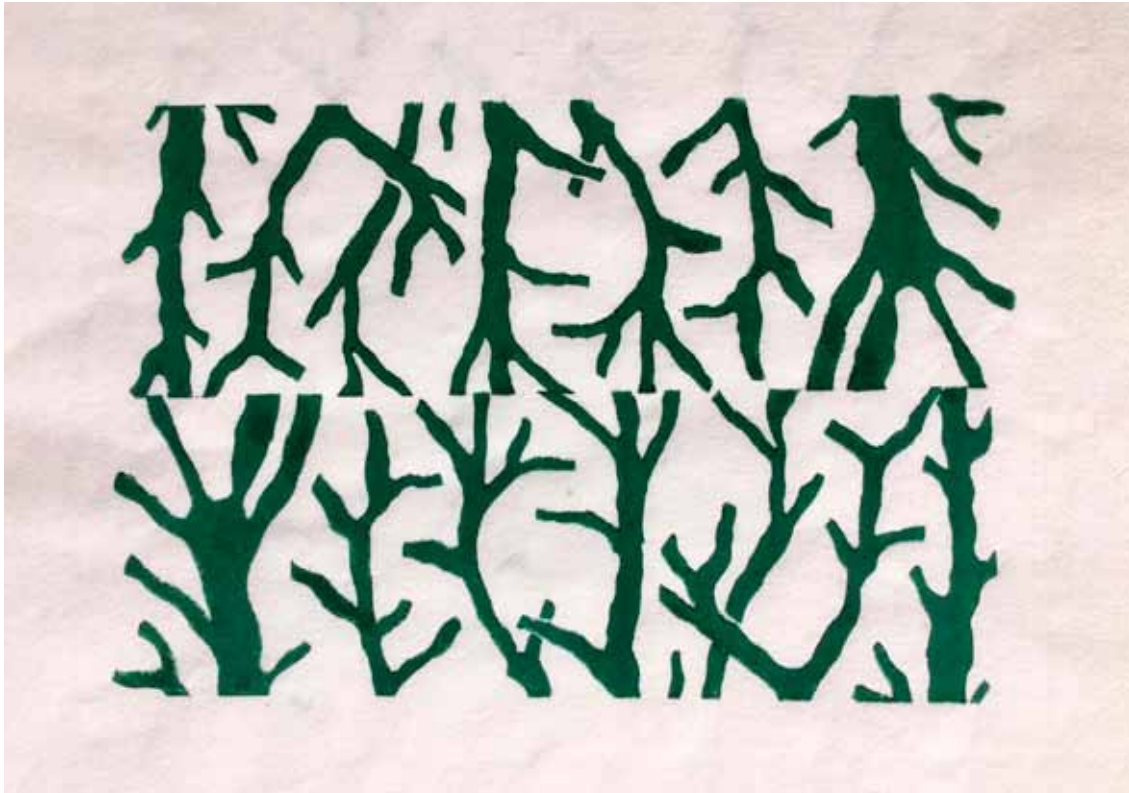
3de Dwarslaantje links: Vredenlust

(Achterin een wat geheimzinnige sfeer).

1ste tuin links langs het hoofdpad, **117**, een grote conifeer, een blauwe Californische cypres en op de hoek een Ginkgo biloba, met in het najaar prachtig citroengeel blad dat lang blijft liggen. Daarnaast in tuin **116** staat langs het pad een manshoge boomheide (op de Canarische eilanden wordt hij echt een boom). Tuin **118**: een taxus. Tuin **119**: een grote grove den en een magnolia. Tuin **121** Een hoge ruwe berk. Aan het einde rechts: tuin **123** een slangenden (*Araucaria araucaria*). Tuin **124**: een monumentale zilverspar (*Abies*). Tuin **125**: een conifeer (*Taxus baccata*) en een Californische cypres (*Chamaecyparis lawsonia*). Tuin **126**: een grote zilverspar (vermoedelijk een kruising van een Nordman en een *Abies grandis*) en een lariks. Tuin **127**: een hoge spar.

*De monumentale Atlasceder (*Cedrus libani Atlantica*), in tuin 128 komt oorspronkelijk uit het Atlasgebergte in Midden-Europa. Het is een breed uitgroeiende boom met staande kegels, die zich goed laat bewonderen. Helaas is er een aantal jaren geleden in de winter een fikse tak uitgebroken, door sneeuw. Sneeuw is zwaar, en blijft op dennen en coniferen makkelijk liggen, soms met takbreuk als gevolg.*

Hier steekt u het bruggetje over en u vervolgt de wandeling in het 3de dwarslaantje, even ter rechterzijde van de brug.

3de dwarslaantje rechts: Oost-Indiën

In dit laantje staan een aantal elzen die al in het vroege voorjaar bloeien, geel- en zelfs roodbloeiende.

In tuin **27** (halverwege rechts) De zuileik en twee ruwe berken. Tuin **28** een heel oude deels liggende appelboom met een es (zaailing) tussen de stammen. Aan de andere kant in tuin **33**: een lariks, waar de top uit is, maar toch mooi en een stermagnolia.

Wat niet veel mensen weten is dat de magnolia ook een Nederlandse naam heeft: de beverboom. Magnolia's horen waarschijnlijk tot de oudst bekende bloeiplanten; het geslacht is waarschijnlijk honderd miljoen jaar oud en telt ongeveer 300 soorten, waarvan de Magnolia stellata, de stermagnolia die u hier ziet er een van is.

Tuin **34** een blauwspaar, een hazelaar en een prieelberk (*Betula pendula* Yongii). Kijk op weg naar het volgende laantje ook even naar links over de sloot: daar staan onder andere een grote (rode) beuk, hoge berken en een palm.

4de dwarslaantje rechts: Pauwelaan

Tuin **35**: langs het hoofdpad een hoge *Thuja plicata* en een hoge grove den (niet in erg goede staat!). In tuin **37** een hoge meerstammige conifeer (waarschijnlijk een cipres) met zilverachtige bast en een nu tot heg gesnoeide *Chamaecyparis pisifera* 'Filifera Aurea' (begin april is deze behangen met lange geel gouden franje!), let ook op het tuinhekje. Tuin **38**: een fijnspar. Tuin **39**: een grote hazelaar en misschien bloeit de toverhazelaar al.

Stond in het vorige laantje een stermagnolia, lid van een zeer oude plantenfamilie,

de toverhazelaar die u hier ziet is als soort 'piepjong', rond 1935 ontstaan uit een kruising. In de winter en het vroege voorjaar is het een van de weinige struiken die bloeien. De bloemblaadjes zijn kleine lintjes, van citroengeel tot roodbruin.

Links achterin: tuin **40**: een sierlijke lariks. Tuin **41**: een krulhazelaar met gedraaide stam. Tuin **42**: een erg hoog opgesnoeide blauwspaar. Tuin **44** (langs het hoofdpad) een hoge conifeer (*Chamaecyprus lawsonia*). Vergelijk deze als u wilt met de thuja van tuin **35**. In dezelfde tuin aan het laantje: een wierook ceder (met bruinrode bast). Deze boom is eigenlijk geen ceder maar een conifeer (*Calocedrus decurrens*) uit de cypresfamilie.

5de paadje rechts: Buitenrust

Tuin **50**: een blauwe ceder. Tuin **54**: een Himalaya ceder. Aan het einde rechts in tuin **68** een compact groenblijvend boompje (waarschijnlijk een Portugese laurierkers).

6de dwarslaantje rechts: Oude Rozenburgh

In de 1ste tuin rechts een opvallende sleedoorn met meerdere, ook liggende, stammen. Tuin **56** rechts: een bijzondere naaldboom namelijk een Japanse ceder (*Cryptomeria*) met daar achter een Koreaanse spar (*Abies koreana*). Tuin **57**: een blauwspaar, een fijnspar en een gewone jeneverbess. Tuin **58**: een tweestammige thuja. **61**: een blauwe *Cedrus libani*. Tuin **62** aan de andere kant: een zeer hoge kronkelwilg en een hulstboompje. Tuin **64**: een mooie hoge es met zijn zaadtrosjes.

Essen op ons park zijn meestal zaailingen. De zaden hebben 'vleugeltjes', die als een soort helicoptertjes door de wind verspreid worden. Als kind noemden wij ze neusjes, opengepeuterd plakten wij ze op onze neus. Net als iepen, hebben veel essen last van een via de wind verspreide schimmel, die essentaksterfte veroorzaakt en niet te bestrijden is. Gelukkig zijn er bomen gevonden die niet/minder gevoelig lijken hiervoor en gebruikt kunnen worden om resistente exemplaren te kweken. Datzelfde gebeurt bij het bestrijden van de iepenziekte.

In dezelfde tuin, **64**, staat ook een *Cryptomeria* in helaas slechte staat.

U komt nu bij de dwarslaan: de Lindenlaan

Die gaat links naar park Frankendael en rechts naar de Nobelweg. Aan de overkant zijn nog enkele laantjes van het Volkstuinpark. Deze zullen o.m. aan bod komen in de voorjaarswandeling.

Als u op de Lindenlaan rechtsaf slaat, in de richting van de Nobelweg, heeft u een mooi zicht op de naaldbomen in het pad Oud Rozenburgh.

Einde van de wandeling, wij hopen dat u er plezier aan heeft beleefd.

Voor opmerkingen, bijvoorbeeld over de namen van de bomen kunt u een mail sturen naar: bomencommissie@kleindantzig.nl

Tekst: Lieke Beijlsmit en Wabien Manschot

Illustraties: Gemma van den Broek

Schooltuinen

Lindelaan

Schooltuinen

123	124	125	126	127	128
-----	-----	-----	-----	-----	-----

Vredenburg

122	121	120	119	118	117
111	112	113	114	115	116

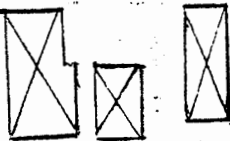
Vergulde Eenhoorn

110	109	108	107	106	105
99	100	101	102	103	104

Frankendaal

98	97	96
----	----	----

Boshoek

92 91 90

Starrenbosch

85	86	87	88	89
84	83	82	81	80

Goed Genoeg

75	76	77	78	79
74	73	72	71	70

Veerland

Lindelaan

64 63 62 61 60

Oud Rosenburg

55	56	57	58	59	69
54	53	52	51	50	

Buitenrust

45	46	47	48	49	68
44	43	42	41	40	

Pouwelaan

35	36	37	38	39	67
34	33	32	31	30	

Oost-Indiën

25	26	27	28	29	66	
24						
23	22	21	20	19		18

Welmeer

9	10	11	12	13	14	15	16	65
8	7	6						

Reigersburg

	4	5	TAKEN